

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

NOVIČAS

Uredništvo in upravljalstvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništvo št. 50 — Telefon
— upravljalstvo št. 325 —

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10— DELAVSKI LIST POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Krščanska doslednost.

Iz vseh nedostatkov današnje družbe se vsak visoko razviti človek najbolj zaveča krščanskega nasprotja, ki vlada med moralo v zasebnem življenju in javno moralo. Glede na prvo imamo naravni moralni čut, predpise vere, cerkev, tako naše zasebno dejanje pošteno ali ni, glede na tista čustva in čine pa, ki jih gojimo ali pa storimo kot državljani in ki so dalekosežnega družabnega pomena, pa tavamo večkrat popolnoma v temi. Sam zase čisto dobro vem, da ne smem svoj čutni blagor smatrati za najvišji izmed vseh, da se moram časih sam žrtvovati za blagor drugega, da se ne smem v dosego izvestnega cilja posluževati slabih sredstev, da moram v mnogih slučajih potrpeti in odpustiti itd. Ko pa gre za plemo, za narod, za državo, takrat nam je blagor skupine, ki ji pripadamo, pa naj bo to tudi zgolj čutni, materialni blagor, v vsakem slučaju najvišji; danes sploh nobeden ne dvomi o tem, da so celo izključno gospodarski interesi lastne države, vpliv in veljava njenega kapitala, njen prevladajoči položaj na svetovnem trgu najvišji izmed vseh in da se temu oziru morajo vse druge in vsi drugi podrediti. Isto je, kadar gre za lastne plemenske ali narodne koristi; sicer se nam celoma govori in piše o neki mednarodni pravičnosti, katero pa se vsak boji točno opredeliti, da ne postane preozka; na vsak način pa v praksi sledimo vselej svojemu sirovemu nagonu, da za vsako ceno in v vsakem slučaju uveljavimo stališče lastne moči in sile, ne pa po krščanstvu izčističene in povišane vsenarodne in mednarodne morale. Po istem praktičnem načelu pa se vrši tudi življenje v lastni državi sami, kadar gre za koristi enega stanu proti drugemu: veliko pisanja o solidarnosti, socialni pravičnosti in potrebi medsebojne ljubezni; kadar pa gre za res, kadar trčijo te koristi res skupaj, kadar gre za kakšno dejanje zasebne milošine ali pa sedmih Gospodovih blagrov v najozjem bližnjem krogu, takrat si najboljši Kristusovi učenci stojijo nasproti kakor dva sovražna socialna tabora.

To je strašno važno vprašanje za nas; od pravilne rešitve tega vprašanja je odvisna naša bodočnost. Naš cilj mora biti, da bodo načela, ki se splošno priznavajo za edino pravilna v zasebnem življenju, zavladala tudi v javnem, da bodo medrodajna in medsebojni odnosi med državami, narodi in stanovi v eni ter isti državi, mi moramo enkrat za vselej nehati s tem, da v mnogih praktičnih vprašanjih z neko smešno strahopetnostjo capljamo za nasprotniki in se moramo vendar enkrat odvaditi, da povzemamo gesla, ki našemu krščanskemu navedenemu stališču korenito nasprotujejo. Mi zamestamo v vsakem slučaju, brez izjeme in odločno stališče golemo moči in sile, mi ne priznavamo ekonomičnih interesov države, četudi lastne, kot najvišje, mi tudi ne stavimo plemenskih koristi svojega naroda brezpogojno na prvo mesto, ampak zastopamo načelo, da morajo tudi lastna država, lastni narod, celo človeštvo služiti splošnemu dobru. Pri nas ni v veljavi »železna valuta«, kakor je krstil liberalno stališče dr. Zupanič, pri nas velja krščanska valuta najvišjih moralnih dobrin izveličanskega človeštva. Sila je upravičena nasproti moralnemu zlu in njegovim posledicam: nevednosti, bedi, pohlevnosti, pomanjkanju, izkoriščanju dela, nakopičevanju vseh dobrin v nekaterih rokah in vzdrževanju socialnih krivic v imenu »božje previdnosti«. Kadar bo socialna vest ravnotako pofinjena, razvita in tenkočutna kakor je vest posameznikova, kadar bo ta vest ravna tudi medsebojne odnose držav, kadar bo popolnoma premagala vse plemenske nagone, ki človeštvo delijo na sovražne skupine in bo naravnost samo sredstvo za dosego višjih, vsem skupnih, izključno moralnih namenov, takrat šele smo zmagali.

Vemo, da tudi v krščanskih vrstah ne manjka »realistov«, ki vse to označujejo za nedosegljiv ideal, ki odločno trdijo, da se bo javno življenje, življenje držav in narodov slejkoprej ravnalo po materialnih, sebičnih, separatnih koristih, da je plemensko in socialno zlo nujno in od Boga samega uvrščeno med čini človeškega življenja. S tem izgovorom se trdi naihui-

še socialno zlo, upravičujejo najkrvavejše vojne in duši vsako stremljenje po izboljšanju fizičnih in duševnih potreb 80 % cellega človeštva. To je bil tudi argument, s katerim so poganski modroslovci svojčas

pobijali krščanstvo kot izrodek fantazije židovskih možganov. Za nas so ta načela ideal, za katerim moramo z vso dušo stremeti, za katerega moramo zastaviti vse svoje moči, verujoč v končno zmago Dobra!

Nov velik padec naše krome.

Doselej najnižja vrednost.

Zürich, 3. nov. (Izv.) Naša krona je padla na današnji predborzi od 1.80 na 1.65. Drugi kurzi: Berlin 2.75, Newyork 5.38, London 21.17, Pariz 39.65, Italija 21.75, Praga 5.15, Budimpešta 0.60, Zagreb 1.65, Bukarešta 3.20, Dunaj 0.22, (avstrijska krona 0.14), Varšava 0.15. (S

tem je naša krona dosegla tak padec, kakor še nikdar doslej. Kaj je vzrok temu neprestanemu padanju? Marširaj doma in zunaj!

Zagreb, 3. nov. (Izv.) Na današnji predborzi rastejo ponovno vse zaračune valute.

Ministrstvo za socialno politiko naj se odpravi.

Nezaupnica dr. Kukovcu. — Socialno vprašanje naj rešujejo zasebniki, ne država. — Stališče demokratov.

Belgrad, 3. nov. (Izv.) Sinoči je imel demokratski klub sejo, ki je bila mestoma zelo burna. Na tej seji je minister dr. Kukovec doživel precejšnjo nezaupnico. Velika večina demokratskih poslancev je namreč sklenila, da se ministrstvo za socialno skrb ukine, češ, da je povsem nepotrebno.

Belgrad, 3. nov. (Izv.) Na sinočni seji kluba so demokratski poslanci sklenili, da glasujejo za iste funkcije v parlamentu, ki so bili dosedaj. Vladne stranke bodo postavile skupno listo. Ob priliki razprave o centralni upravi se je razvila zelo burna in osira debata o tem, ali naj se ministrstvo za socialno skrbstvo ukine, ali ne. Predlog, da se ukine je bil z veliko ve-

čino glasov sprejet, češ, da je to ministrstvo popolnoma odveč, ker večino njegovih funkcij že itak opravljajo druga ministrstva. Sicer pa naj se socialno vprašanje prepusti privatni iniciativi, kakor je bilo to pred vojno v Srbiji. Invalidsko vprašanje naj bi pripadlo ministrstvu pravde, statistično ministrstvu financ, pravde itd. — (Zahteva, naj se za socialno vprašanje ne briga država, ampak naj je rešujejo zasebniki, je za demokratsko socialno pojmovanje značilno. In taki ljudje naj vodijo državo sredi valujočih socialnih gibanj, ki se pojavljajo širom sveta? Ljudstvo pozna te ljudi ne le po besedah, marveč tudi po dejanjih!)

Borba med radikali in demokrati.

Strankarsko uradništvo.

Belgrad, 3. nov. (Izv.) Radi Karlovega puča so pogajanja med radikali in demokrati zastala. Zadnje dni pa se med radikali zopet prav mnogo govori o njih. Gotovo je, da bodo radikali tudi sedaj zahtevali ministrstvo notranjih zadev in pa ministrstvo financ za se; predvsem minis-

trstvo notranjih zadev hočejo že radi eventualnih volitev imeti, da kolikor toliko ohranijo svojo pozicijo. Znano je namreč, da so demokrati vse povsod potom tega ministrstva nastavili svoje politične uradnike, ki agitirajo med ljudstvom na vse mogoče načine za demokratsko stranko.

Kari na potu v ujetništvo.

Belgrad, 3. nov. (Izv.) Sinoči bi morala ladja, na kateri se nahajata razkralj Karl in Zita, pluti mimo Belgrada. Iz neznanih vzrokov pa je ladja ostala še nekje v Ma-

žarski in bo šele tekom današnjega dneva pasirala Belgrad. Če se kaj ustavi v Belgradu, ni znano. Ladjo spremljajo tudi naši monitorji.

Prizadevanje vseh treh socialističnih internacional.

Pariz, 2. nov. Na zaključni seji socialističnega kongresa se je sprejela resolucija, v kateri se dunajski urad mednarodnega socialističnega združenja pozivlje, stopiti v stik z Labour Party, da prouči pogoje, s katerimi bi se omogočil akcijski komite za vse obstoječe organizacije proletariata dunajske kakor tudi druge in tretje internaci-

onale ter zvez, ki niso doslej pristopile še k nobeni internacionali. Akcijski komite naj pripravi proletarsko enotno fronto za primer, da bi bilo potrebno skupno delovanje proti postopanju kapitalizma ali zaradi vojne nevarnosti. Sprejeta je bila tudi resolucija o smernicah notranje politike.

Politični dogodki.

+ Italijanska politika na vzhodu. Tržaška »Era Nuova« priobčuje članek o razvoju mažarskega vprašanja, v katerem piše: »Italija, ki seveda ni sovražnica Ogrske, je imela zaenkrat, kakor se zdi, ta-le načrt: Personalna unija Ogrske z Rumunijo pod enim vladarjem. Toda vse je zatoniло preje, nego se je sploh začelo. Italija mora še vedno — ako morda noče odreči priznanja Horthyjevemu režimu, kar bi bilo napaka — Ogrsko podpirati, četudi z drugimi načrti; najti ji mora poglavarja, ki ga potrebuje, mora jo orientirati, podpreti, prepričati.« Članek zaključuje: »Za našo logično moralno supremacijo na vzhodu, za naše mesto kot pravične varuhinje vseh nasledstvenih držav cesarstva, ki smo ga mi zrušili, gre; in tega tudi veselile ne smejo prezreti.«

+ Reka in konferenca v Portorose. »Era Nuova« priobčuje poročilo svojega dopisnika iz Portorose, v katerem pravi o Reki: »Ni izključeno, da se bo konference udeležila tudi Reka. Za sedaj pa zastopa niene interese Italija. Nekatera vprašanja

tičejo vsekakor neposredno Reke, a ne bi bilo oportuno, ako bi bila Reka sama posredovala; to pa zlasti zato ne, ker bi bilo utegnito tako priti v razpravo pred tako široko sestavljeno in mešano konferenco čisto specifično vprašanje luke Baroš. To pa ne bi bilo ugodno, ker se mora to vprašanje, kakor tudi vprašanje o reškem pristaniškem konzorciju razpravljati med tremi, to je med Reko, Jugoslavijo in Italijo, ne pa ga zanašati na konferenco, kakor je ta. Kakor se vidi, se Italijani s svojo zahtevo po luki Baroš ne upajo pred široki svet, ker je to vprašanje že rešeno in bi svet videl samo, kako Italija — drži pogodbe.

PRISILNEGA POSOJILA V AVSTRIJI NE BO.

Dunaj, 3. nov. (Izv.) Na današnji predborzi je razglasil finanč. minister dr. Gürtler, da so vse vesti o razpisu prisilnega posojila v Avstriji neosnovane in brez podlage.

Širite „NOVI ČAS“

Boji v Albaniji.

London, 2. nov. Kakor doznava Reutersjev urad, so se po poročilih iz albanskega vira vršili pri Lunji med jugoslovanskimi in albanskimi četami živahni boji. Me sto ogrožajo jugoslovanske čete. Zveza s Tirano je baje pretrgana.

Ententa in Zvezna Mažarska.

Dunaj, 2. novembra. Korrespondenz Herzog poroča: Od italijanske vlade je na pristojno mesto dospelo obvestilo, ki potrjuje stališče, da ima pritrditev veleposlaniške konference k beneškemu sporazumu samo načelen značaj. To je umevati tako, da se na Avstrijo ne bo pritiskalo, da bi dogovor sprejela neizpremenjen. Ako bi Avstrija smatrala, da določbe beneškega sporazuma niso zadostne, se morejo vršiti nadaljna pogajanja z Mažarsko. Zavezniki so sklenili, odposlati 1500 moč medvezniških čet na Ruško za vzpostavitev miru in reda. Ljudsko glasovanje v Sopronju se bo vršilo z istimi modalitetami, kakor svojčas na Koroškem.

Dnevni dogodki.

— Umrl je v zavodih sv. Stanislava v St. Vidu g. Janez Jeretin, duhovnik in prefekt, star 27 let. R. i. p.

— Tržiške novice. Pretečeni petek je imel poslanec dr. Korošec, ki je došel semkaj s poslancem Brodarjem izborni obisk shod zaupnikov SLS, ki so došli iz vseh sosednjih občin. Z napeto pozornostjo so poslušali zaupniki izvajanja svojega političnega voditelja in burno odobraval skor dve uri trajajoči govor. — Poslanec Brodar pa je opisal boje proti slabi ustavi, ki so jo liberalci ljudstvu vsilili. Tudi njegov govor so poslušali z odobrenjem sprejeli. — Na praznik Vseh svetnikov je na pokopališču zapel cerkveni pevski zbor žalostinko. — V nedeljo igra dramatični odsek društva sv. Jožefa igro »Stari in mladi«. — Prihodnji ponedeljek je redno predavanje v Domu. Pričetek ob 8. uri. Vabimo k obilni udeležbi. — Vraglovih vojakov je tudi po naših obmejnih gorah veliko. Dosedaj še ni bilo slišati kakih pritožb o njih.

— Prav kakor pri nas. Pod naslovom »Zakaj nimajo na Poljskem jajec?«, piše »Nova Reforma«: V septembru t. l. je stal zaboj jajec — 1440 komadov — na trgu približno 22.000 poljskih mark. Za takšen zaboj poljskih jajec so plačali na Angleškem okoli 100 funtov sterlingov, to je po tedanjem kurzu 178.000 mark. Stroški za vsak zaboj znašajo približno 6000 mark. Pošiljatelj je torej zaslužil pri vsakem zaboji 150.000 poljskih mark. V vagon je spravil 110 zabojev, torej mu je vrgel vagon jajec, poslan na Angleško, 16 milijonov in pol čistega dobička. Na poljskih trgih ni zadnja dva meseca videti nobenega jajca več. — Mili Bože, takšna so dandanes ministrstva, ki imajo v svojem delokrogu prehrano revnih slojev!

— Smrtna nesreča na Viču. Dne 30. oktobra je bila l. 1909. na Viču rojena Ana Remžgar z Viča št. 96 povožena na železniškem prelazu pri pokopališču na Viču. Bila je takoj mrtva. Deklica je šla na pokopališče. Ko je prišla na drugi tir, se je pripeljal brzovlak št. 14, ki jo je zadel na levo stran glave, jo podrl na tla in jo vlekkel še kakih 20 metrov naprej. Prečnice so bile zaprte.

— Strela. Na Gorjušah v Bohinju je udarila strela prejšnjo nedeljo zvečer v hlev posestnika Mlakarja. Ubila je konja, kravo in kozo ter zanetila ogenj, ki so ga kmalu pogasili. Ta mož ima sploh nesrečo. Lansko leto mu je vzela davica tri otroke, pred nekaj leti mu je eksplodiral dinamit, ki ga je grel v peči, ter mu pri tej priliki ubil mater.

— Uspeh otroškega dne. Povodom letošnjega otroškega dneva se je nabralo po vsej državi nad milijon dinarjev darov. Od tega odpade najvišja vsota — 322.422 dinarjev na Hrvaško in Slavonijo, 150.000 dinarjev na Srbijo, 28.829 dinarjev na Vojvodino, 171.239 dinarjev na Bosno-Hercegovino, 24.078 dinarjev na Črnogoro in 78.643 dinarjev na Slovenijo.

— **Moderno življenje.** Na Vse svete se je zagrebški bančni uradnik E. A. zabaval po gostilnah v okolici v razni ženski družbi. Proti jutru se je v ženski družbi na kmetem vozil odpeljal proti Zagrebu. Med vožnjo je potegnil revolver in se ustrelil. E. A. je bil oženjen in zapušča dvojce otrok.

— **Pred štrajkom v zagrebškem paromlinu.** Delavci v zagrebškem paromlinu so zahtevali izboljšanje plač. Ker podjetništvo doslej ni hotelo ugoditi zahtevam, so delavci napovedali štrajk.

— **Oblastno nemčurstvo.** »Jugoslavija« poroča, da je v mariborski plinarni ravnateljstvo na ljubo nemčurstvu, ki se krije pod socialdemokratskim imenom, odpovedalo službo koroškemu beguncu B. Ta ni zakrivil nič drugega, nego da je opomnil nemčurske sodruge, da je Maribor v Jugoslaviji. Sodrugi so ga na to pretepli in ranili, a ravnateljstvo ga je tik pred zimo z družino vrglo na cesto. Ali je to pravično?

— **Na potu na pokopališče umrla.** O vseh svetih sta se pripetila v Zagrebu dva slučaja nenadne smrti na ulici. 60 letna Marija Popov je šla s svojci na pokopališče, ko se je nenadoma zgrudila in umrla. Ista usoda je zadela na potu na pokopališče zidarskega pomočnika Mihalica. Oba je zadela kap.

— **Bralno društvo v Trbovljah vabi vse člane** na svoj redni občni zbor, ki se vrši v nedeljo, dne 6. t. m. popoldne ob pol 4. uri v prostorih Društvenega doma. Na dnevnem redu je tudi predavanje. Udeležite se ga v polnem številu.

Ljubljanski dogodki.

Ij Aproxizacijski odsek občinskega sveta pod županovim predstvom je imel dne 2. novembra t. l. prvo sejo. Razpravljalo se je o nujni potrebi ustanovitve mestne mlekarne. Ker ni mogoča vsled velikih stroškov in tehničnih težko ustanovitve lastne mestne mlekarne, se je sklenilo ustanovitev na podlagi dosedanje jugoslovanske mlekarne družbe. Sklenilo se je, da aproxizacijski odsek izdela pogodbo med mestnim magistratom in jugoslovansko mlekarstvo družbo, ki naj zavaruje vse interese mestne občine in pogodbo predloži občinskemu svetu v odobritev.

Ij Stanovanjski urad na magistratu. Vlada je izdala nov stanovanjski pravilnik, s katerim je končano življenje državnega stanovanjskega urada. Vsa dela se prenese v Ljubljani na mestni magistrat. Predsednik stanovanjske komisije je župan dr. Perič. S tem bo omogočeno popraviti marsikako gorostasnost, ki se je mogla in smela zgoditi doslej. Najhujše je bilo, da proti odločbam stanovanjskega urada ni bilo nobene pritožbe, ker stanovanjski senat, ki naj bi pritožbe reševal, še ni bil sestavljen. Sedaj je imenovan tudi stanovanjski senat, v katerem bodo: sodni nadsvetnik Anton Nagode, vladni svetnik dr. Fr. Goršič, finančni tajnik Gorican, sodni svetnik dr. Keršič in nadkomisar dr. Mrak.

Ij Konstituirani odseki občinskega sveta. Odseki občinskega sveta, katerih seje se že vrše, so konstituirani sledeče: Personalopravni odsek: načelnik Tavčar (NSS), podnačelnik dr. Stanovnik (SLS); finančni odsek: načelnik Kocmur (JSDS), podnač. Jug (NSS), staveniški odsek: nač. Ogrin (SLS), podnač. Rupnik (NSS); šolski odsek: nač. Ambrožič (NSS), podnač. Jeglič (SLS); obrtni odsek: nač. Srebot (SLS), podnač. Babnik (NSS); ubožni odsek: nač. Kremžar (SLS), podnač. Rupnik (NSS); policijsko zdravstveni odsek: nač. Pirc (SLS), podnač. Kocjan (JSDS); aproxizacijski odsek: (predseduje župan sam), poročevalec Rupnik (NSS); upravni odbor vodovoda, plinarne in elektrarne: načel. Orehek (SLS), podnačel. Kocjan (JSDS); mestne voznice: nač. Jug (NSS), podnač. Pirc (SLS); mestna klavnica: (predseduje župan), poročevalec Srebot (SLS); mestna zastavljavnica: (predseduje župan), poročevalec Adamič (SLS); dohodarstveni urad (užitni na): (predseduje župan), poročevalec Jeglič (SLS); pogrebni zavod: (predseduje župan), poročevalec Malgaj (NSS). — Včeraj sta imela svoji seji finančni in aproxizacijski odsek.

Ij Veselični davek. Ljubljanski mestni magistrat opozarja, da občinskih pristojbin in veseličnega davka od plesov in veselje v bodoče iz načelnih vzrokov pod nikakim pogojem ne bo odpisoval, vsled česar so slične prošnje za odpis popolnoma brezpredmetne.

Ij Mestna ljudska kopelj je radi snazjenja par dni zaprta.

Ij »Mlinar in njegova hči« — se ponovi. Ker je moralo v torek oditi naravnost velikansko število ljubiteljev te vedno lepe in privlačne zalogre brez vstopnic, ki so bile že davno pred predstavo razprodane, in ker se oglašja pri upravi Ljudskega odra občinstvo z željo, da bi se mu dala prilika, videti ponovno to predstavo, se ista ponovi v nedeljo dne 6. nov. ob pol 20. uri v Ljudskem domu. Predprodaja vstopnic se prične v petek dne 4. nov. vstopnjan v Ljudskem domu.

Ij Še vedno posledice velikega sejma. Dne 4. septembra je šla večja družba v zelo veselju stanju z velikega sejma po Krakovskem nasipu domov. Veseli sejmarji so se med seboj pripravili in ruvali. Prišel je nadstražnik Petrič, kateri je aretirar enega sejmarja, kar pa njegovemu tovarišu Janezu Kolariču ni bilo všeč in je hotel preprečiti aretacijo: prijel je nadstražnika Petriča za roko in ga hotel odiniti od aretiranega tovariša; prijel je na to tovariša, hotel ga iztrgati nadstražniku. Deželno sodišče je prisodilo za to Kolariču 1 teden zapora.

Ij Napačni detektiv. Detektiv Alojzij Repše je dne 27. avgusta nekoliko pred 11. uro ponoči slišal pod oknom svojega stanovanja na Vodovodni cesti kričanje. Šel je gledat in je videl zunaj Janeza Marinkota, kateremu je zasebni uradnik Peter Leban opetovano rekel: »Jaz sem detektiv, v imenu zakona vas aretiram!« Lebanu je prisodilo za to deželno sodišče 200 kron globe.

Naša društva.

d Seja osred. odbora SDZ. Sklicujem za soboto 5. nov. ob 14. uri v II. nadstr. Ljudskega doma sejo novoizvoljenega odbora SDZ. Edina točka dnevnega reda je: Konstituiranje odbora. Udeležba obvezna. — Predsednik SDZ.

Socialni vestnik.

Za stabilizacijo mezd. V zniževanju mezd se nadaljuje v skoraj vsej svetovni industriji. V Ameriki se giblje zmanjševanje mezd, percentualno povedano, med 10 do 25% vključno temu, da tako imenovane indeksne številke, ki jih objavlja urad »Bureau of Labor Statistics« kažejo dviganje v prodaji na drobno: v aprilu t. l. indekso število 152, v juniju 144, v avgustu pa 155. — Podobne razmere se pojavljajo na Francoskem, kjer se bje boj za zmanjšanje mezd, n. pr. v tekstilni industriji v Tourcoing, Lille, Roubaix, dasi izkazuje

indeks v zadnjem času dvigajočo se tendenco: v juliju 306, v avgustu pa 317. Tudi Norveška izkazuje v primeri z junijem v indeksu detailov dvigajočo se številke: v juniju 290, v avgustu 297. Enaki odnosi so na Švedskem, kjer meze padajo takole: v tekstilni industriji za 20% za 25.000 delavcev, v rudnikih za 20—30%, v poljedelstvu za 10—17%, v kovinski industriji se pripravila znižanje za 30—40% za 23 tisoč delavcev. Prvič v tem letu izkazuje Švica naraščanje v indeksu cen v veletrgovini in sicer za 2%. Iz tega vzroka so se dvignile cene poljedelskih in obrtnih surovin.

o Stroški moralne pokvarjenosti. New York City: Svet prihaja do spoznanja, da je moralna pokvarjenost stvar, ki predstavlja veliko gmotno breme za občinstvo. Dognalo se je, da je več kot polovica vseh ženskih kršiteljev zakona bilo aretiranih radi spolnih prestopkov. Več kot polovica stroškov za ženska sodišča, več kot polovica stroškov za vzdrževanje raznih ustanov, v katere se pošiljajo prestopiteljice zakona, predstavljajo denar, ki ga moramo plačevati za svojo pokvarjenost. Kar se tiče šolske dece in zlasti šol za slepce, je 14% slepcev povzročila kaka spolna bolezen. Ni mogoče preračunati škodo teh bolezni v nezadovoljstvu in uničenih življenjih, da bi se definitivno izračunalo, kaj stanejo spolne bolezni v dolarjih in centih. Občina, ki daje sredstva za borbo proti moralni pokvarjenosti, proti okoliščinam, ki jih povzročujejo, in boleznim, ki se vsled iste razširjajo, vloga svoj denar ravno tako pametno, kakor kadar trosi za vodovode in ognjevarsko službo. Javnost, ki vzgaja svoje mlade državljane, da gojijo krepkost, si ustvarja silno in stalno imovino. — Jugoslav section foreign language information service.

Iz organizacij.

Jugoslov. Strok. Zveza.

Opozarjamo nujno vse skupine in člane Jugoslovanske strokovne zveze, da g. Fran. Županc ni več v službi te zveze. Prosimo, da vse skupine in člani vzamejo to v vednost. — Za Jugoslovansko strokovno zvezo v Ljubljani Jos. Gostinčar, t. č. predsednik.

Vsem skupinam. Opozarjamo vse skupine in zaupnike na okrožnico, ki je bila zadnje dni odposlana. Vzame se naj strogo. Tajništvo.

Tobačni delavec.

Mezdna gibanje tobačnega delavstva. Dne 26. oktobra t. l. po končanem delu v tovarni se je vršil skupni shod obeh organizacij ljubljanskega tobačnega delavstva. Udeležba je bila velika. Shod je otvoril predsednik podpornega društva tovariš Besov in dal besedo predsedniku nasprotne organizacije, ki je povdaril, kako se je delavstvo v sedanjem mezdnem boju združilo, da doseže uresničenje svojih zahtev. Povedal je, kako sta oba predsednika g. Petrovič iz Beograda še enkrat natančno pojasnila delavske zahteve, njihovo sedanjo plačo in cene življenjskih potrebščin. G. Petrovič jima je obljubil, da bo vse storil, kar je v njegovi moči, da se čim prej ugotovi upravičenih zahtevam delavstva.

Nato je dobil besedo zastopnik JSZ. g. Smodej, ki je izrazil svoje veselje nad složnim nastopom tobačnega delavstva za izboljšanje gmotnih razmer. Njemu so vse razmere tobačnega delavstva dobro znane, ker je v Beogradu tri leta deloval v monopolni upravi. Tam se je prepiral, kako se zamejari delavsko vprašanje. Tobač. delavstvo je spričo sedanje druginje zelo slabo plačano, njegove zahteve po izboljšanju plače so popolnoma opravilne. — Nato se je govornik obrnil do vladnega zastopnika in ga pozval, naj pokrajinski vladi sporoči tole: Na današnjem shodu je poleg drugega delavstva mnogo mater, ki imajo otroke in katerim se mudi, iti kuhat večerjo. Vendar so prišle na shod, da dajo duška veliki sili, ki tlačijo delavstvo. To delavstvo se, če prikipi sila do vrhunca, tudi pušne bo bala, kakor je povdaril že predgovornik Rozman. Pokrajinska vlada naj vrši svojo dolžnost in naj podpira zahteve tobačnega delavstva. Končno je govornik ožigosal počasnost belgrajske vlade in zahteval, naj se delavska stvar reši nemudoma. Delavstvo je govorniku viharno prirejalo.

Od nasprotne organizacije se je oglašil g. Svetek, ki se je v vsakem oziru pridružil izvajanjem g. Smodeja in zlasti povdarjal važnost delavske organizacije in solidarnosti.

Končno je bila soglasno sprejeta resolucija, v kateri delavstvo protestira proti počasnosti v Beogradu in zavlačevanju delavskih zahtev ter zahteva najhitrejšo rešitev.

Kovinar.

Jesenice. (Mezdno gibanje v Martinovi topilnici). Ker se pri zadnjih pogajanjih ni zadostilo potrebam delavstva, osobito ker delavstvo ni bilo zadostno poučeno o izidu pogajanj, so pretečeni teden šli predelavci-topilnici Martinove topilnice k inž. Hoffmannu, da jim pojasni izid in uspeh zadnjih pogajanj. To sicer ni bistveno, to, kar je te dni razburilo delavstvo, je bilo dejstvo, da je mojster S., ki se vendar sam šteje k delavstvu, na prav nevreden način nastopil proti dotičnikom, ki so delali v interesu celokupnega delavstva in posredno tudi v interesu tovarne same. Gospod mojster S. je namreč, čim so zastopniki pod vodstvom Antona Rozmana šli k inženirju Hoffmannu, telefoniral istemu v tonu, ki naj pravi: pazite, puntarji prihajajo! Telefoniral je dobesedno: »Rozman prihaja k Vam s svojimi vojaki. Gospod mojster S., ki je sam vendar le samo boljše vrste delavec, bi moral imeti vsakekor toliko čuta vzajemnosti in pravičnosti, da ne bi delal na tak način. Njegov nastop proti delavskim zastopnikom ga je postavil v najslabšo luč. Delavci si ga bodo zapomnili in s takimi klečeplaznimi manirami ored kapitalisti tudi pravofasno obračunali.

Vsa čast pa Rozmanu, ki je imel pogum nastopiti za svoje sotrpine. Čast tudi inženirju g. Hoffmannu in g. Marajnerju, ki sta se za delavce zavzela. — Več delavcev Martinove peči.

Učenjar.

Kranj. V nedeljo 13. nov. t. l. popoldne ob 3. uri se vrši občni zbor tukajšnje skupine JSZ. Obenem je tudi občni zbor skupine zveze usnarjev. Člane že sedaj opozarjamo, da se v obilnem številu odzovejo. — Odbor.

Poselska zveza.

Ljubljana. Vsem članicam v uvaževanje. Poselski red, ki ga je založila »Poselska zveza«, je še v zalogi. Skrbje naj, da ga dobe tudi ostale služkinje, ki se niso v organizaciji. Dobi se pri zaupnicah in v pisarni Stari trg 2, I. nadstr.

Maribor. V nedeljo dne 6. nov. 1921 se vrši shod »Poselske zveze« ob 5. uri popoldne. Vabilje na vse služkinje, da se v obilnem številu udeležijo shoda.

Posredovalnica JSZ.

Kot skladiščnik, pomož. pisarniška moč ali sluga želi vstopiti v službo pošten in zanesljiv gospod v starosti 32 let. Cenjuje ponudbe sprejema posredovalnica JSZ. Stari trg 2, I. nadstr.

Službe iščejo tri služkinje v starosti 16—36 let, večje vsega hišnega opravila. Ponudbe sprejema JSZ, Stari trg št. 2, I. nadstr.

Prometna zveza.

Osnutek službenega reda za železnitarje.

(Dalje.)
IV. DEL.
Splošne odredbe za nameščeno in nenameščeno osobje.

Sestoji iz IX. do XVIII. člena, od §§ 67. do 189.

Člen IX. Osemurni delavni čas za vse osobje.

§ 67. Osemurni delavni čas za nameščeno in nenameščeno osobje v delavnicah, skladiščih, postajah, kurilnicah, progah itd. se deli sledeče: a) Po principu ne sme prekoračiti dnevno 8 ur, tedensko 48 ur in mesečno 208 ur, b) dovoljuje se tudi čezurno delo, ne sme pa prekoračiti dnevno 2 uri, tedensko 6 ur in mesečno 30 ur, c) ne sme se pa ponoviti dvodnevno in dvotedensko zaporedoma. V rednih slučajih se lahko prilegne osobje za čezurno delo samo v kurilnicah za popravila strojev (tekoča popravila) in v skladiščih v slučaju trgovskih navalov (glej odstavek b). Pri selekcijskem in ostalem delavskem osobju, ki dela na progah, se vračuni v efektivni delovni čas tudi oni čas, ki se prevede iz kraja, kjer se sprejema orodje, do mesta dela, in nazaj. Vse osobje, katero vrši v nedeljah in praznikih službo (inspekcijo), ima pravo na počitek naslednji dan. Delo in čas, katero se proizvede v tem slučaju, se plača kakor čezurno delo (glej § 25. člen IV). Osobje, katero je udeljeno v turnusu, ima pravo (glej § 27. člen IV).

§ 68. Osemurni delavni čas za strojno in vlakospremnno osobje se deli sledeče: 1. Mesečno 28 % službe, 22 % počitka izven domače postaje in 50 % prostega časa v domači postaji. 2. Nepretrgana služba ne sme presegati pri osebnih in brzovlakih 8 ur, pri tovarnih in drugih 10 ur. 3. Službeni čas pri osebnih in brzovlakih ne sme prekoračiti 10 ur, pri tovarnih in drugih 12 ur, ako odmorni čas ne doseže osebnega minimalnega počitka. Po točki 2 in 3 vračunava ena ura predpriprave in ena ura priprave stroja. 4. Minimalni počitek v tuji postaji 8 ur, brez vračunavanja eno uro opreme in 10 uro predpriprave stroja. Ako čas omenjenega počitka ne doseže 8 ur, se vračuni službeni čas. 6. Nočna služba se vračuni tedensko, ako se vračuni leta med

7. uro zvečer in 9. uro predpoldne najmanj 5 ur. 7. Nočni počitek je smatrat le tedaj, ako traja najmanj 12 ur med 7. uro zvečer in 9. uro dopoldne. Dve noči zaporedno ponavljati službo je nedopustno. 8. V službeni čas se vračuni šolski pouk, zaslišanje, razprave, navzočnost pri pranju kotla in sicer v vseh slučajih, v katerih je uslužbenec službeno poklican. 9. Režijsko potovanje je kot službeni čas računati. 10. Osobje, katero je udeljeno v različne turnuse v kurilnicah, postajah itd. in opravila 12 urno delo ter ima 24 ur prostega časa, ima trikrat na mesec po 60 ur prosto. 11. Turnuse se mora urediti sporazumno z lokalnim železniškim odborom, brez tega uprava ne sme uveljaviti turnuse. 12. Služba se uredi po turnusih, železniški odbor (lokalni) je primarno sporazumno, dogovorjeno z osebnim izdelati turnuse. 13. Za natančno ravnanje po predvidenih točkah od 1.—12. so pod kaznijo odgovorne osebe, katere razpolagajo z osebjem.

§ 69. Predpostavljene instance imajo dolžnost, da vpostavljene turnuse, kateri so izdelani sporazumno z lokalnim železniškim odborom, upoštevajo. Pri izdelovanju turnusa se mora paziti, da se vsakemu uslužbencu garantira nepretrgani 36 urni odmor v tednu.

Turnusi morajo biti izdelani 15 dni pred uveljavljenjem ter uslužbencem razgrnjeni biti v pogled.

§ 70. Za službena potovanja z vlakom, ki zavetajo po turnusu 5 ur dela, je dolžno strojno in vlakospremnno osobje vrniti se brez odmora in sicer v tem slučaju, ako čakanje na povratni vlak ne traja dalje kakor 2 uri. Ako se to dogodi na postaji, kjer ni kurilnice za nameščenje lokomotive, da bi uslužbenec mogel biti popolnoma osvobojen svojih dolžnosti, mora postajenačelnik skrbeti, da se vlaki pripravijo tako, da čakanje ne presega dve uri. V obeh slučajih pa ne sme presegati s prvo službo in s povratnim vlakom skupna služba pri osebnih in brzovlakih 10 ur, pri tovarnih in drugih vlakih 12 ur. Dalje kakor dve uri trajajoče čakanje brez dovoljnega opravila ima za posledico disciplinarno odgovornost postajenačelnika. Za službeno potovanje v vlakih, ki trajajo po turnusu od 5 do 8 ur, pripada uslužbencu osemurni odmor. Za službeno potovanje z vlakom, ki trajajo po turnusu od 8—10 ur, pripada uslužbencu 10 urni odmor. Osobje, katero je udeljeno v turnuse, se ne sme uporabljati za izvanredne vloke, dovoljeno je samo, ako redni vlak iz različnih razlogov izostane, ali delovni čas se ne sme prekoračiti.

§ 71. V slučaju nesreče (izvanredni slučaji) na progah, katero osobje je ostalo na progah ali katero se odpošlje z rešilnim vozom na mesto nezgode, se mora strojnemu in vlakospremnemu osobju poslati zamena tako, v pravem času, da ne opravila službe preko 12 ur. Ako v tem času ne dospe zamena, se jim po poteku 12 urne službe računajo dijete, ako pa pade ta služba v noč, jim pripadajo tudi prenočnine (glej § 28, čl. IV). Pod nobenim pogojem pa se v teh slučajih ne sme uporabljati omenjeno osobje preko 16 ur (glej § 82. člen X.).

§ 72. Osobje, katero vrši delo pri večjih nezgodah (izvanredni slučaji) in se isto ne more izvršiti v 16 urah, se pošle osobje treh zamen, tako, da se lahko trikrat menjajo (to je 12 ur službe, 24 ur prosto). Omenjena zamena naj se odpošlje tako, da uslužbenec, navzoči pri nezgodi, ne opravljajo preko 12 ur službe. Ako se pa zamena o pravem času ne more odposlati, se lahko uporabijo preko 12 ur. Pod nobenim pogojem pa ne sme prekoračiti delovni čas preko 16 ur (glej § 82., člen X.). Omenjenemu osobju pripadajo dijete in prenočnine (glej § 28., člen IV., § 59, člen VIII., § 117., člen XI. in priloga IV.).

§ 73. Vsi predstojniki in neposredno predpostavljeni, kateri kršijo odredbe v §§ 67, 68, 69, 70, 71, 72 člena IX. se disciplinarno kaznujejo.

Člen X. Dolžnosti osobja.

§ 74. Splošne dolžnosti. — Uslužbenci kot nameščenci Jugoslov. drž. priv. lok in ozkotirnih železnic so dolžni predstojajoče predpise strogo upoštevati ter se tudi po njih ravnavati. Uslužbenci, katerim je eno ali drugo službeno mesto poverjeno, naj isto službo (zanesljivo) z veseljem, zvesto, po najboljši volji in v vednosti opravljajo, naj si tudi vsebine naredb, uredb, okrožnic, predpisov popolno prisvojijo, ter so za popolno izvrševanje službe odgovorni. Omenjene odredbe veljajo tudi za pomožno osobje.

§ 75. Predstojniki in podrejeni. — Predstojnik je dotični, kateri je določen ali poverjen opravljati posle na vodilnem mestu. Uslužbenec obvezen na njegovo določbo, so njegovi podrejeni. Predstojna oblast je ministrstvo, saobračaja, vsa neposredna službena mesta (ravnateljstva) so z njihovim osebjem istemu podrejena, kakor tudi vse v ministrstvu saobračaja službenoče osobje.

§ 76. Dolžnosti predstojnikov. Predstojniki imajo v njihovem delokrogu z njim podrejenim osebjem skrbeti za redno izpolnjevanje službe ter so za isto odgovorni. Predstojnik je dolžan podeliti uslužbenec na potrebni predpisi (instrukciji) ter razglasiti vsebino okrožnic, službenih naredb in uredb, katere morajo biti s podpisom uslužbenecv vzete na znanje. Predstojnik je dolžan podrejene uslužbence v upravi v vseh ozirih izveščati (praktično in teoretično), njim potrebna pojasnila podeliti, delo tako razdeliti, da posamezni ne trpijo prevelikega izmučenja, na drugi strani pa, da se uslužbenec polnoštevilno izveščajo. Po svojem primernem, nepristranskem, odločnem in dovoljenem vedenju naj si predstojnik od svojih podrejenih uslužbenecv pridobi spoštovanje. Vpliv napram podrejenim sme samo potom izpolnjevanja službenih dolžnosti v polni meri doseči. Vsako kaznjivo dejanje mora predstojnik po resni preudarnosti ter bladni razsodnosti v lastnem delokrogu rešiti ter isto brez vsakih težko po najboljši volji v prid splošnosti poravnati. Kaznjivo dejanje težkega značaja, katerega predstojnik v lastnem delokrogu rešiti ne more, in ako isti spada pod kaznivo disciplinarne preiskave, se mora nemudoma odposlati neposredni predstojniči oblasti (ravnateljstvu) v daljno odobravanje, v katerem slučaju je dolžna uprava sporazumno z železniškim odborom razsoditi.

§ 77. Dolžnosti podrejenih. Podrejeni uslužbenci so dolžni vse naredbe, odredbe, okrožnice službenega značaja v polni meri upoštevati. Za rešenje službenih razmer je službena pot predpisana. Službene prošnje in pritožbe mora uslužbenec svojem predstojniku osebno perdožiti, kateri je dolžan istega sprejeti in tudi poslušati. Ako pa predstojnik iste v lastnem delokrogu ne more rešiti, je ista po zaslišanju na odločilna mesta poslati. V tem slučaju privede uslužbenec izdelanega azupnika, kateri se ima v to svrhu brezpogovno udeležiti (glej § 83. člena X.). Anonimna pisma (naznanitev in pritožba) so prepovedana ter se ne upoštevajo. Dolžnost uslužbenca in predstojnika je, da storila anonimnega pisma izsledita in izročita v razsodišče železniškemu odboru. Omenjena odredba velja tudi za pomožno osobje.

Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar.
Izdaja konzorcij »Novega Časa«.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.